

**Sotsiaalministri 31. märtsi 2020. a määruse nr 14
„Riikliku vanaduspensioni suurust suurendava ja
vähendava kordaja arvutamise tingimused
ja kord“ muutmise määruse seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse § 11¹ lõike 3 alusel.

Määrus sätestab riikliku vanaduspensioni suurust vähendava kordaja kindlustusmatemaatilise valemi tehnilise paranduse. Vanaduspensioni suurust vähendavat kordajat rakendatakse juhul, kui pensionile minnakse enne riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud pensioniiga.

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega korrastatakse vähendava kordaja valemit, mida rakendatakse nendel juhtudel, mil pensionile minnakse enne riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud pensioniiga.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi finantspoliitika nõunik Tõnu Lillelaid (tonu.lillelaid@fin.ee) ja Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna nõunik Liidia Soontak (liidia.soontak@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Susanna Jurs (susanna.jurs@sm.ee).

1.3. Märkused

Määrus ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega muudetakse kehtiva määruse pealkirja, mis sõnastatakse lühemaks ning § 1 lõiget 3, mis sätestab valemi paranduse järgmiselt:

„(3) Vanaduspensioni suurust vähendavat kordajat rakendatakse juhul, kui pensionile minnakse enne riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud pensioniiga. Vanaduspensioni suurust vähendav kordaja arvutatakse järgmise valemi järgi:

$$n = \frac{\sum_{k=x-t}^{\omega-t-1} k p_t \times v_k^k}{\sum_{k=0}^{\omega-t-1} k p_t \times v_k^k}, \text{ kus}$$

t – pensionäri vanus kuudes hetkel, kui algavad pensioni väljamaksed;

x – riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud pensioniiga kuudes;

ω – elutabelites kasutatav maksimaalne vanus kuudes;

$v_k = \frac{1}{1+i_k}$, diskonteerimiskordaja, kus i_k on kuu baasile viidud intressimäär kestusele k kuud;

$${}_k p_t = \prod_{z=t}^{t+k-1} (1 - q_z) \text{ – tõenäosus, et isik, kes on vanuses } t \text{ kuud, elab vanuseni } t+k \text{ kuud;}$$

q_z – tõenäosus, et z kuu vanune isik sureb ühe kuu jooksul.“

Lähtudes eelnevast asendatakse kehtivas valemis tähis x (riikliku pensionikindlustuse seaduse tähistatud pensioniiga kuudes) tähisega t (pensionäri vanus kuudes, kui algavad pensioni väljamaksed).

Sotsiaalkindlustusameti infosüsteem on tehtud korrektse valemi järgi ja kehtivas määruhes on vaid tehniline näpuviga. Seetõttu on paindlikud pensionid õige valemi järgi arvutatud, eelnõus oleval kujul ning on arvestanud paindliku pensioni määramisel pensionäri ehk isiku enda vanust kuudes, kui algavad pensioni väljamaksed, mitte pensioniiga kuudes. Riikliku vanaduspensionist suurust vähendav kordaja sõltub vanaduspensionile minemise ajast, Statistikaameti elutabelist ja Euroopa Keskpanka avaldatud europiirkonna riikide keskvalitsuste võlaväärtpaberite hetkeväärtuste tulukõveral esitatud intressimäärast. Vanaduspensionist suurust vähendava kordaja eesmärk on tagada, et inimene saaks sõltumata pensionile mineku ajast, summaarselt kogu pensionil oleku aja jooksul kätte sama suure pensioni, kui see oleks olnud täpselt pensionieas pensionile minnes. Samuti tähendab see, et pensionikulud inimese kohta on riigi jaoks samad, sõltumata inimese pensionile mineku ajast. Kindlustusmatemaatilise valemi tehniline muudatus neid põhimõtteid ei muuda.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusega ei kaasne mõjusid, kuivõrd tegemist on kindlustusmatemaatilise valemi tehnilise parandusega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määrusega seotud kulud on kajastatud iga-aastases riigieelarves sotsiaalkindlustuse programmis. Määruse rakendamisega ei kaasne uusi kulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Rahandusministeerium on eelnõu vaikimisi kooskõlastanud. Sotsiaalkindlustusamet on eelnõu teadmiseks võtnud.